

УДК 657.313:65.011.1:65.012.8

Малахова А.В.*кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри обліку й аудиту
Донбаського державного педагогічного університету***Мартиненко О.В.***старший викладач кафедри обліку й аудиту
Донбаського державного педагогічного університету*

РОЛЬ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ У ФУНКЦІОНУВАННІ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

У статті досліджені проблеми економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності з точки зору використання ефективних технологій. До таких ефективних технологій ми відносимо управління витратами на базі управлінського обліку. Розкрито етапи розвитку і становлення управлінського обліку, його зв'язок з економічною безпекою підприємства і шляхи вдосконалення управлінського обліку як передумови забезпечення економічної безпеки підприємства.

Ключові слова: економічна безпека підприємства, управління витратами, управлінський облік, собівартість, контролінг.

Малахова А.В., Мартыненко Е.В. РОЛЬ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЁТА В ФУНКЦИОНИРОВАНИИ СИСТЕМЫ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ТОРГОВОГО ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье исследованы проблемы экономической безопасности субъектов хозяйственной деятельности с точки зрения использования эффективных технологий. К таким эффективным технологиям мы относим управление расходами на базе управленческого учета. Раскрыты этапы развития и становления управленческого учета, его связь с экономической безопасностью предприятия и пути совершенствования управленческого учета как предпосылки обеспечения экономической безопасности предприятия.

Ключевые слова: экономическая безопасность предприятия, управление затратами, управленческий учет, себестоимость, контроллинг.

Malahova A.V., Martynenko E.V. A ROLE OF ADMINISTRATIVE ACCOUNT IS IN FUNCTIONING OF SYSTEM OF ECONOMIC SECURITY OF TRADE ENTERPRISE

Providing of economic security of enterprise is on the base of perfection administrative account In the article the problems of economic security of economic activity subjects are explored from the point of view of effective technologies. It is defined the effective technology as a management charges on the base of administrative account. The stages of development of administrative account, its cooperation with economic security of enterprise and ways of its perfection in the system of administrative account are exposed, as pre-conditions of enterprise economic security providing.

Keywords: economic security of enterprise, management, administrative account, prime price.

Постановка проблеми. Нині у результаті посилення конкуренції на світових і вітчизняних ринках, стрімкого розвитку і зміни технологій, диверсифікації бізнесу й ускладнення бізнес-процесів управління комерційною організацією істотно змінюється, що обумовлює необхідність модифікації її облікових і контрольних систем. У конкурентному середовищі раціонально організований управлінський облік дозволяє сформулювати інформацію, орієнтовану на ухвалення обґрунтованих управлінських рішень за допомогою усунення недоліків, характерних для фінансового обліку.

Торговельні організації, які функціонують в тих умовах, які їм диктує ринок, вимушені дотримуватися його правил. Торговельні організації стикаються у процесі своєї діяльності з проблемою оптимізації управління системою закупівель товару для подальшої їх реалізації, ефективною оцінкою діяльності співробітників, аналізом і контролем за величиною дебіторської заборгованості. Але на сьогодні відсутня єдина методика управлінського аналізу в торговельних організаціях. Методики аналізу запасів, продажів, дебіторській заборгованості у зв'язку з розрізненістю в оцінці аналізованих об'єктів, а також відсутністю єдиної стратегії розвитку компанії не дозволяють прийняти керівництву підприємств зважені управлінські рішення, що знижує інформативність і результативність цих методик для керівництва.

Ефективний управлінський контроль є гарантією не лише достовірності фінансової звітності, збереження власності, але й успішної діяльності комерційної

організації. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває розробка теоретичних положень і практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення методики управлінського обліку і контролю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В основу дослідження та розробки теоретично-методичних основ управлінського обліку, аналізу та контролю були покладені праці зарубіжних і вітчизняних авторів.

Значний внесок у розвиток наукового методичного забезпечення управлінського обліку внесли такі зарубіжні автори, як А. Апчерч, Э. Аткинсон, Дж. Бримсон, Р. Гаррисон, К. Друрі, Д. Міддлтон, Р. Нидлз, Б. Райан, Дж. Фостер, Д. Хан, Ч.Т. Хорнгрен, Дж. Шанк, В. Говиндараджан, К. Уорд та ін.

Провідними зарубіжними дослідниками в області управлінського аналізу, систем управління бізнес-процесами організацій є: Ч. Хорнгрен, Дж. Фостер, Ш. Даттар, Б. Райн, Х. Андерсон, Д. Колдуэлл, Д. Нортон, Р. Каплан, Л.А. Берстайн, З. Боді, Вів Р. Вандер, К. Друрі, Дж. Фостер, К. Уорд, Э. Майєр, Ч. Хорнгрен, Р. Ентоні та ін.

Значний внесок у дослідження проблеми управлінського обліку та аналізу в галузях, виділення його в самостійну галузь знань, визначення місця контролю та аналізу в системі управлінського обліку зробили такі вітчизняні учені-економісти: С.Ф. Голов, З.С. Варналій, А.Я. Гончарук, Я.А. Жаліло, М.Г. Грещак, О.А. Кириченко, І.А. Білоусова, В.С. Сідак, В.І. Франчук, Л.В. Гнилицька, О.І. Захаров та ін.

Незважаючи на широке коло авторів, що займаються цими проблемами, багато питань управлінського обліку та контролю в комерційних організаціях недостатньо повно розроблено та висвітлено. Організаційно-методичні аспекти теорії і практики організації управлінського обліку та контролю в комплексі на основі прогресивних концепцій не розглядалися. Не повною мірою розкритий потенціал управлінського обліку та контролю у сфері управління, суть системної методології, без розуміння яких повноцінне застосування їх інструментарію стає скрутним. Методологічне і методичне забезпечення управлінського обліку і контролю в комерційних організаціях вимагає подальших досліджень у цій сфері та розробки нових практичних підходів.

Постановка завдання. Метою статті є розробка наукових і практичних рекомендацій по розвитку методики управлінського обліку і контролю на торговельних підприємствах.

Виклад основного матеріалу. Виявлення основних тенденцій розвитку управлінського обліку припускає дослідження його сучасного стану, властивих йому характеристик і визначення на цій основі базових напрямів розвитку системи управлінського обліку. Слід зазначити, що тенденції тісним чином пов'язані з розвитком концепцій управлінського обліку [1, с. 306]. Концепції управлінського обліку формуються і розвиваються на основі уточнення поглядів на його сутнісну природу. Конкретні тенденції формуються під впливом практичного застосування концепцій управлінського обліку.

Резюмуючи розглянуті погляди учених на перспективні напрями розвитку управлінського обліку як сучасні тенденції, на нашу думку, слід виділити чотири тенденції:

1. Тенденція використання інтегрованих обліково-аналітичних систем і формування в них управлінської інформації. Незважаючи на можливість автономного ведення управлінського обліку, більшість комерційних організацій вважають за краще формувати інтегровану систему обліку, що відповідає вимогам економічності та раціональності. При цьому у рамках обліково-аналітичної системи інформація формується в розрізі трьох рівнів: стратегічний, тактичний і оперативний. Використовуються перспективні види обліку, такі як стратегічний управлінський. Проте ядром обліково-аналітичної системи виступає фінансовий облік, дані якого трансформуються в цілях формування релевантної економічної інформації. При цьому використовуються можливості автоматизації управлінського обліку. У рамках обліково-аналітичних систем активно використовуються методи управлінського аналізу і стратегічного аналізу [2, с. 402].

2. Тенденція переважання традиційних моделей управлінського обліку і прагнення у великих комерційних організаціях застосовувати сучасні концепції управлінського обліку залежно від інформаційних потреб внутрішніх користувачів.

3. Тенденція до використання прогнозової фінансової інформації і цілеспрямоване її формування у рамках обліково-аналітичної системи. У сучасних умовах на великих комерційних організаціях застосовується система бюджетування, ефективне функціонування якої припускає контроль виконання бюджету. Питання постановки і функціонування системи бюджетування слід розглядати в тісній ув'язці з проблемами вдосконалення внутрішнього контролю. Прогнозна інформація, що формується у рамках системи бюджетування, виступає як найваж-

ливіше інформаційне джерело забезпечення управлінського контролю усередині комерційної організації [3, с. 116].

4. Використання можливостей зближення управлінського обліку і МСФО. В цілях оптимізації облікових процесів багато великих комерційних організацій зближують бухгалтерський фінансовий облік з податковим, а управлінський – з обліком по міжнародних стандартах. МСФО може використовуватися як методологічна база при організації управлінського обліку, проте повна заміна управлінського обліку звітністю відповідно до МСФО недостатньо ефективна. Застосовуючи МСФО в цілях формування управлінської звітності, неможливо в належній мірі реалізувати провесо-орієнтований підхід, що передбачає організацію обліку в розрізі бізнес-процесів. Це завдання в повному об'ємі може бути вирішене у системі управлінського обліку, в основу якої доцільно покласти основні принципи обліку по МСФО.

Розглянемо можливості зближення управлінського обліку і МСФО. Можливість використання різних варіантів організації обліково-аналітичної системи комерційних організацій дозволяє спроектувати її з урахуванням вимог менеджменту з урахуванням специфіки економічних суб'єктів і формувати різні види звітності (наприклад, фінансова, податкова, стратегічна, соціальна, екологічна та ін.). З одного боку, обліково-аналітична система повинна формувати інформацію відповідно до вимог чинного законодавства, з іншого боку, в її рамках в цілях ухвалення управлінських рішень можуть використовуватися різні модифікації економічної обробки облікової інформації. Слід зазначити, що вимоги для формування в різних видах обліку можуть істотно розрізнятися як вживаними принципами, так і мірою деталізації сформованих облікових даних [4, с. 94].

Система управління підприємством припускає організацію управлінського обліку по структурних підрозділах і функціональних підсистемах підприємства.

У той же час нагальним завданням є розробка методичних рекомендацій зі створення й реалізації концепції системи управління, що забезпечує ефективність і надійність підприємницької діяльності підприємства на кожному етапі його життєвого циклу.

Функції управління підприємством можна розділити на два основні блоки: ті, що забезпечують ефективність, і ті, що забезпечують надійність [5, с. 203].

У міру ускладнення зовнішнього середовища підприємства зростають і вимоги до системи його цілеполягання, до розробки адекватних способів вирішення проблем. Диференційована оцінка взаємодії внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства визначає необхідність побудови системи управління змінами. За великим рахунком, передбачається побудова нового економічного простору на основі системи управлінського обліку витрат і результатів.

Оцінка результатів передбачає визначення тенденцій і перспектив кожного підрозділу підприємства у формуванні витрат і фінансових результатів. Обмін інформацією і звітністю різних структурних підрозділів конкретизує завдання кожного підрозділу на майбутній бюджетний період, визначає умови, в яких діятиме керівник підрозділу, вимоги до нього суміжних виробничих підрозділів.

Наявність системи контролю стратегічного планування і прогнозування передбачає необхідність організації служби контролінгу, що, безумовно, уточнює функції управління. Основним завданням служби

контролінгу прийнято вважати управління витратами і результатами [6, с. 274].

Дослідники організації та стану економічної безпеки підприємства виокремлюють існування шести рівнів економічної безпеки [7, с. 44]:

- 1) рівень власницький (акціонерний);
- 2) рівень вищого керівництва підприємства;
- 3) рівень організаційної структури та системи управління підприємства, кадрової політики, системи мотивації персоналу;
- 4) рівень побудови бізнес процесів;
- 5) рівень поточної фінансово-господарської діяльності у рамках, регламентованих попереднім рівнем;
- 6) рівень обліку, контролю, аналізу фінансово-господарської діяльності.

Важко переоцінити роль обліку в забезпеченні економічної безпеки підприємства. Дані обліку після обробки використовуються при ухваленні різних рішень управлінським персоналом підприємства. Залежно від того, на якому рівні використовуються дані обліку і приймаються відповідні рішення, визначається і роль облікового підрозділу на підприємстві.

Якщо дані обліку фактично використовуються тільки для контролю потоків товарно-матеріальних цінностей і грошових коштів, то роль (і рівень важливості) облікового підрозділу зведена до мінімуму і відповідає п'ятому рівню – рівню поточної діяльності підприємства. Якщо ж фінансовий відділ в цілому і бухгалтерія зокрема грають значну роль при ухваленні рішень на найвищому рівні, то і їх роль підвищується відповідно.

Економічна безпека вище на тих фірмах, які не лише знають, що повинно бути вироблено, де і за якою ціною продано, але й як раціонально організувати свій бізнес, щоб досягти поставлених цілей з найменшими витратами і втратами. Усе це проводиться на мові бізнесу, тобто у рамках єдиного системного бухгалтерського обліку. До недавнього часу у вітчизняній теорії і практиці було не прийнято виділяти у рамках єдиного обліку такі його класифікаційні групи, як фінансовий і управлінський облік [8, с. 103]. У той же час у ринкових економічних системах існує низка об'єктивних причин з урахуванням забезпечення економічної безпеки, через які єдиний системний облік доцільно підрозділяти на його «фінансову» і «управлінську» складові. Передусім це причини організаційно-інформаційного характеру.

Основним завданням бухгалтерського обліку на підприємстві, що працює в умовах ринку, є своєчасне забезпечення численних користувачів специфічною економічною інформацією. Достовірна економічна інформація допомагає в умовах невизначеності та ризику приймати відповідальні і ефективні управлінські рішення, здатні найістотнішим чином вплинути на майбутнє фінансове положення підприємства, на матеріальний добробут його власників, його керівників і найнятих робітників, а також на величину надходження коштів до державного бюджету.

Уся сукупність інформації, що формується обліково-аналітичною функцією на будь-якому підприємстві, підрозділяється на такі основні категорії:

1. Інформація, яка потрібна для ефективного управління підприємством. Вона використовується менеджерами і служить для забезпечення поточного і оперативного управління господарською діяльністю і контролінгу. Ця інформація включає дані про розмір витрат на придбання та реалізацію товарів, витрат обігу в торгівлі, суму очікуваних прибутків і

витрат у результаті здійснення планованих господарських і маркетингових операцій, контрактів, угод, інвестицій, прогнозування збуту та рівня рентабельності товарів ринкової новизни.

Ця інформація формується у рамках управлінського бухгалтерського обліку. В більшості випадків вона належить до відомостей, що становлять комерційну таємницю. Як правило, усередині самого підприємства об'єм управлінської інформації для керівників різних рівнів обмежений лише рамками їх безпосередньої компетенції. Доступ до різних видів іншої управлінської інформації, яка не пов'язана із здійсненням ними своїх функціональних обов'язків, часто буває обмежений.

2. Інформація, яка відбиває поточний фінансовий стан підприємства, величину і структуру його активів і джерел їх утворення, розмір залучених в обіг матеріальних і фінансових ресурсів і ефективність їх використання.

Формування такого роду інформації здійснюється у рамках фінансового бухгалтерського обліку. Частина цієї інформації може теж складати комерційну таємницю. Фінансова ж звітність стандартизована і складається в строгій відповідності зі спеціальними загальноприйнятими державними вимогами, і доступ до неї, зазвичай, вільний. Ця інформація використовується також і для внутрішнього управління керівництвом підприємства і менеджерами різних рівнів, що забезпечують його економічну безпеку.

Незважаючи на наявні відмітні особливості управлінського і фінансового обліку, слід мати на увазі їх єдину засадничу функцію в загальній системі управління фірмою і в єдиному процесі ухвалення управлінських рішень. Такою функцією є інформаційне віддзеркалення економічного і фінансового стану підприємства через систему спеціальних показників.

У міжнародній практиці застосовується безліч показників, що визначають фінансову стабільність як складову частину економічної безпеки [9, с. 362]. Це і раніше відомі по техніко-економічній обґрунтуванням такі показники, як рентабельність, коефіцієнт ліквідності (широко застосовується в Японії), коефіцієнт ефективності капіталовкладень, термін окупності. Американські фахівці часто використовують показники чистої приведеної величини доходу, максимальних грошових потоків (кеш-флору) і особливо маржі безпеки або точки беззбитковості.

Для розрахунку усіх необхідних економічних показників, що найбільш повно характеризують стан економічної безпеки фірми, необхідно розробити низку таких документів, у кожного з яких своє призначення [10, с. 174]:

- прогноз об'ємів продажів покликаний дати уявлення тієї частки ринку, яку припускає зайняти торговельне підприємство;

- баланс грошових витрат і надходжень, тобто визначення сумарних прибутків і витрат, пов'язаних з реалізацією конкретного виду товару, уточнення необхідності залучення позикових засобів, перевірки синхронності надходження та витрачання грошових коштів. Таким чином, цей документ дозволяє перевірити майбутню ліквідність фірми і розрахувати маржу безпеки;

- зведений баланс активів і пасивів, який дозволяє оцінити, які суми передбачається вкласти в активи різних типів і за рахунок яких пасивів підприємство збирається фінансувати створення або придбання цих активів. Таким чином, цей баланс є індикатором фінансового положення підприємства,

його платоспроможності.

За окремими показниками фінансового стану у світовій практиці визначилися нормативи оптимальних величин економічної безпеки [11, с. 167].

Наприклад, співвідношення власних і позикових коштів має бути в пропорції 1:1, ліквідність – на рівні 1 і вище, коефіцієнт покриття короткострокових зобов'язань оборотними коштами – 2, забезпеченість нерухомістю – що наближається до 1, а чиста рентабельність капіталу – вище за відсоток за банківський кредит.

Одним з показників платоспроможності служить показник відношення оборотних коштів до короткострокової заборгованості. На практиці це співвідношення повинне складати 2:1, що означає, що короткострокові зобов'язання двічі перебиваються активами.

Іншим показником платоспроможності є відношення довгострокової заборгованості до власного капіталу фірми. У нормі це співвідношення повинне складати 0,65 і менше.

Нерухомість забезпечує фінансову стійкість та свідчить про питому вагу вартості основних фондів, фінансових ресурсів і майнових прав в сукупних активах підприємства. Оптимальний показник – 0,5. Забезпеченість нерухомістю досягається при рівності показника нерухомості і власного капіталу. Нормативне значення – 1. Збільшення величини показника говорить про стійкість і платоспроможність фірми [12, с. 317].

Відмітимо в зв'язку з цим, що принципове значення має питання про вибір організаційної форми цієї служби. Необхідно визначити переваги і недоліки створення служби контролінгу як самостійного підрозділу або у вигляді групи планово-економічного відділу.

Стратегічний аналіз витрат по центрах відповідальності передбачає можливість застосування до різних підрозділів підприємства принципів системи економічного цілеполювання, яка найефективніше та надійно сприяє здійсненню фінансово-господарської діяльності. Реалізація економічного цілеполювання на підприємстві стає можливою при організації управлінського обліку по центрах відповідальності, що дозволяє кількісно зіставляти і оцінювати вклад різних підрозділів в управління витратами і результатами.

У реалізації оперативних завдань управління витратами підприємства повноваження керівників окремих центрів відповідальності розрізняються. Для ефективної роботи підприємства доцільно організувати такі структури, як центр цілеполююючих витрат, відповідальний за вироблення ефективних управлінських рішень; центр нормативних витрат, покликаний забезпечити досягнення планового рівня витрат, у тому числі при організації постачання. Особливо слід сказати про центр прибутків, до області компетенції якого відноситься і служба збуту. Хоча центр прибутків і не має повноважень по зміні рівня своїх витрат зверх встановленого ліміту, його сприятливий ефект на добробут підприємства складається з двох складових: перевищення об'єму продажів і зниження кошторису контрольованих витрат. Центр прибутку відрізняється від попереднього тим, що має право управляти витратами і результатами реалізації з метою максимізації прибутку від операцій.

У роботі центру інвестицій важливим показником є віддача на інвестований капітал, або прибуток за вирахуванням цілеполююючого капіталу. Повної самостійності у сфері інвестицій у окремих структур

підприємства не буває практично ніколи, тому можна говорити про те, що центри інвестицій в досить широких повноваженнях мають право визначати політику у сфері капітальних і довгострокових фінансових вкладень.

У реальній практиці підприємств зустрічаються підрозділи, які поєднують в собі ознаки двох або декількох класичних центрів відповідальності.

Оскільки елементи економічного механізму господарювання не рівноправні, перебувають під впливом різних чинників, а принципи комерційного розрахунку в ринковій економіці визначають необхідність системного підходу, то ми представляємо співвідношення елементів економічного механізму господарювання як «стратегічне поле», за допомогою якого визначатимуться стратегічні напрями і склад адаптаційних заходів.

Еталон «стратегічного поля» можна визначити у вигляді нормативних показників розвитку та комплексу адаптаційних заходів, необхідних на кожному етапі життєвого циклу для забезпечення збалансованої дії внутрішнього і зовнішнього середовища на стан фірми.

Таким чином, цілі стратегії формування і розвитку економічного механізму господарювання повністю кореспондують з пріоритетними цілями розвитку підприємства і покликані забезпечити їх реалізацію шляхом побудови адекватного механізму управлінського обліку на підприємстві.

Висновки. Забезпечення економічної безпеки підприємства грає значну роль в його функціонуванні. Реалізація ефективного механізму економічної безпеки підприємства потребує належної уваги з боку керівників до питань рівня інтегрованості в глобальний інформаційний простір, економічних інтересів компанії, рівня витрат корпоративних ресурсів і чіткої організації діяльності. В основі механізму забезпечення економічної безпеки знаходиться системне поєднання певних інструментів, методів, засобів та інформаційно-аналітичного забезпечення, що створюється на базі об'єктивно існуючих принципів забезпечення економічної безпеки, а також таких, які формулюються суб'єктами управління економічною безпекою підприємства для досягнення і захисту його фінансових інтересів.

Формування системи економічної безпеки слід розглядати як постійний і безперервний процес, який підлягає управлінню і створює нову управлінську компетенцію – здатність здійснювати господарську діяльність ефективно і стабільно шляхом використання сукупності взаємозв'язаних діагностичних, інструментальних і контрольних заходів, які повинні оптимізувати використання ресурсів, забезпечити їх рівень і нівелювати вплив ризиків.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Тіньова економіка : сутність, особливості та шляхи легалізації / [З.С. Варналії, А.Я. Гончарук, Я.А. Жаліло та ін.]. – К. : НІСД, 2006. – 576 с.
2. Голов С.Ф. Управлінський облік : підручник / С.Ф. Голов. – [4-те вид.]. – К. : Лібра, 2008. – 704 с.
3. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні : аналіз стану та перспективи розвитку : монографія / С.Ф. Голов. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 523 с.
4. Грещак М.Г. Управління витратами : навч. посіб. / [М.Г. Грещак, В.М. Гордієнко, О.С. Коцюба та ін.]; за заг. ред. М.Г. Грещака. – К. : КНЕУ, 2008. – 264 с.
5. Друри К. Управленческий и производственный учет. Вводный курс : учебник для студентов вузов / К. Друри. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 735 с.

6. Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності в умовах глобальної фінансової кризи : монографія / [О.А. Кириченко, І.А. Білоусова, В.С. Сідак та ін.]. – К. : Дорадо-альянс, 2010. – 437 с.
7. Королев М.И. Экономическая безопасность фирмы : теория, практика, выбор стратегии : монография. – М. : Изд-во «Экономика», 2011. – 284 с.
8. Теоретико-методологические и прикладные основы обеспечения экономической безопасности субъектов хозяйственной деятельности : монография / А.И. Захаров, П.Я. Пригунов, Л.В. Гнилицкая. – К. : ТОВ «Дорадо-Друк», 2011. – 290 с.
9. Проблеми управління економічною безпекою суб'єктів господарювання : монографія / Кириченко О.А., Захаров А.І., Лаптев С.М., Пригунов П.Я. та ін. – К. : Університет економіки та права «КРОК». – К. : ЗАТ «Дорадо», 2008. – 403 с.
10. Гнилицкая Л.В. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства : монографія. – КНЕУ, 2012. – 305 с.
11. Білоусова І.А. Управлінський облік – інформаційна складова системи економічної безпеки підприємства : монографія. – К. : «Дорадо-Друк», 2010. – 432 с.
12. Франчук В.І. Особливості організації системи економічної безпеки вітчизняних акціонерних товариств в умовах трансформаційної економіки : монографія / В.І. Франчук / Львівський державний університет внутрішніх справ. – Львів, 2010. – 440 с.

УДК 657.631.6

Михайловина С.О.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку й аудиту
Уманського національного університету садівництва

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ ЇЇ РЕЗУЛЬТАТІВ В ОБЛІКУ

У статті розглянуто методологічні аспекти організації та проведення інвентаризаційної роботи на підприємстві. Досліджено зміни нормативно-правового забезпечення проведення інвентаризації та визначено шляхи адаптації облікової системи підприємства до відповідних змін. Висвітлено порядок відображення результатів інвентаризації в обліку та фінансовій звітності.

Ключові слова: інвентаризація, бухгалтерський облік, фінансова звітність, активи, первинні документи.

Михайловина С.О. МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРОВЕДЕНИЯ ИНВЕНТАРИЗАЦИИ И ОТОБРАЖЕНИЯ ЕЕ РЕЗУЛЬТАТОВ В УЧЕТЕ

В статье рассмотрены методологические аспекты организации и проведения инвентаризационной работы на предприятии. Исследованы изменения нормативно-правового обеспечения проведения инвентаризации и определены пути адаптации учетной системы предприятия к соответствующим изменениям. Отражен порядок отображения результатов инвентаризации в учете и финансовой отчетности.

Ключевые слова: инвентаризация, бухгалтерский учет, финансовая отчетность, активы, первичные документы.

Mykhailovyna S.O. METHODOLOGICAL ASPECTS OF CARRYING OUT INVENTORY CHECK AND PRESENTATION OF ITS RESULTS IN ACCOUNTING

The article considers methodological aspects of organization and carrying out the inventory check at an enterprise. Changes in regulatory and legal support of the inventory check were studied and the ways of adapting enterprise accounting system to corresponding changes were identified. The procedure of presenting the inventory check results in accounting and finance system was described.

Keywords: inventory check, accounting, financial statements, assets, source documents.

Постановка проблеми. Зважаючи на недосконалість нормативно-правового регулювання в Україні та нестабільність політичної ситуації у державі, особливо актуальною стає проблема збереження майна та своєчасного виявлення помилок в обліку та звітності. Управління наявними ресурсами підприємства неефективне без використання методів обліку, які забезпечили б достовірність даних фактичного стану майнового потенціалу підприємства. Таким ефективним методом для підприємства є інвентаризація, яка широко використовується для підтвердження достовірності даних бухгалтерського обліку, звітності і балансу підприємства, зокрема наявності і вартості товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів у касах, на розрахунковому й інших рахунках в установах банків, фактичному стану обліку дебіторів і кредиторів, незавершеного виробництва, витрат майбутніх періодів та інших засобів, відображених у статтях балансу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження питань організації та проведення інвентаризації є темою наукових напрацювань В. Пархоменко, С. Олійник, В.В. Чудовець, Р.А. Сагайдак, Н.І. До-

рош, Л.К. Сука, Ф.Ф. Бутинця, Я.В. Соколова, М.Я. Дем'яненко, А.І. Кривченкова, Л.П. Коритник та інших науковців.

В. Пархоменко [7] відмічає особливості інвентаризації окремих активів підприємства, С. Олійник [6] висвітлює сутність інвентаризації як елементу методу бухгалтерського обліку, її зміст, місце і роль у формуванні достовірних показників фінансової звітності, В.В. Чудовець [11] конкретизував перелік об'єктів інвентаризації на сільськогосподарських підприємствах як важливої передумови для створення ефективної методики її проведення, Р.А. Сагайдак [9] вивчав проблеми організації та шляхи удосконалення інвентаризації землі у сільськогосподарських підприємствах. Але серед багатьох наукових досліджень, які присвячені дослідженню проблеми організації та проведення інвентаризації, не висвітлені питання адаптації підприємств до змін у нормативно-правовій базі України. Тому питання проведення інвентаризаційної роботи на підприємстві потребує подальшого вивчення.

Постановка завдання. Метою написання статті є уточнення суттєвості змін нормативно-правового за-